

En ny väg för Linköping

Linköpingsmoderaternas förslag till
budget för Linköpings kommun 2018

Vår budget i korthet

Moderaterna föreslår ett förnyat samhällskontrakt med målet om full sysselsättning och där alla delar av den kommunala verktygslådan ska stödja en sådan utveckling. Försörjningsstöd ska aldrig leda till passivitet, utan till aktivitet där egen ansträngning lönar sig och bygger grundläggande anställningsbarhet.

Vi kallar det **Linköpingslöftet**, ett löfte mellan Linköpings kommun och oss som bor här – men också mellan oss Linköpingsbor om att vi anstränger oss både för oss själva och för varandra. Linköpingslöftet baseras på den vägledande principen att alla människor som bor i Linköping har ett ansvar att bidra, men också ska få chansen att göra det.

För 2018 satsas drygt 60 miljoner kronor för att finansiera Linköpingslöftet och för att föra människor från försörjningsstöd till arbete. Under 2019 ökar vi det till 63 mkr. Utöver det ska de redan stora resurser som finns för arbetsmarknad- och integration styras mot att stödja Linköpingslöftets ambitioner.

Vi presenterar också förslag inom tre huvudområden för hur vi vill att Linköping ska utvecklas:

- **Utbildning med kunskap, nyfikenhet och trygghet**
- **Vård och omsorg på lika villkor**
- **Ett konkurrenskraftigt Linköping**

Innehåll

Vår budget i korthet	2
Innehåll	3
Ett löfte till Linköpingsborna	4
Linköpings framgångar bärs av företagsamhet	5
Skolan ska leda till jobb	6
Aktivitetskrav	7
Delaktighet för alla Linköpingsbor	8
Prova, utvärdera, gå vidare	8
Steg 1: Förbereda för utbildning och arbete	8
Steg 2: Utbildning som leder till arbete	9
Steg 3: Arbete, praktik eller sysselsättning	10
Utbildning med kunskap, nyfikenhet och trygghet	12
Fler behöver lära sig mer	12
Ordning och reda i skolan	13
Viktigt att följa upp elevers kunskapsutveckling	13
Språkförmåga är vägen till kunskap	14
Fysisk aktivitet höjer resultaten	15
Stärk lärarna så att fler kan lära sig mer	15
En bättre förskola	16
En bättre gymnasieskola	16
Nya Kungsbergsskolan	18
En bra fritid för barn och unga	18
Morgondagens utbud av kultur och fritidsaktiviteter	19
Vård och omsorg på lika villkor	21
Linköpingslöftet skapar möjligheter	21
Högre status på kök och mat till äldre och sjuka	22
En satsning på rehabilitering och habilitering	23
Öppna upp för större samarbete med civilsamhället	23
Höjd krisberedskap på omsorgsboenden	24
Enkelt tillgänglig socialtjänst	24
Olika boendemöjligheter	24
Köer	24
Anhöriga	25
Bättre stöd vid psykisk ohälsa	25
Ett konkurrenskraftigt Linköping	26
Ordning och reda i ekonomin	26
Digitalisering	27
En politik för företagare	27
Låt hela Linköping växa	28
Från sammanhållen stad till sammanhållen kommun	29
En växande och tillgänglig innerstad	29
Civilsamhället som en resurs	30
Trygghet i hela Linköping	31
Hedersförtryck och extremism	32
Hållbara investeringar i Linköping	32
Linköping ett föredöme i klimat- och miljöarbetet	33

Ett löfte till Linköpingsborna

Linköping behöver välja en ny väg. Ett starkt samhälle byggs genom utbildning och ansträngning, arbete och företagande. Vi väljer därför att möta varje person med en positiv förväntan på hur man bidrar till Linköpings utveckling. Vi kallar det Linköpingslöftet, ett förnyat samhällskontrakt mellan oss som bor här och kommunen, men också mellan oss Linköpingsbor. Att vi anstränger oss för vår egen skull och för andras.

Linköpingslöftet innebär att vi, utifrån varje persons förutsättningar, ska leda människor mot arbetsmarknaden i tre tydliga steg. Vår modell är prövad på andra håll i Sverige och insatserna kommer från flera olika kommuner, även från tidigare goda erfarenheter i Linköping. Genom sociala insatser bygger vi en grundläggande anställningsbarhet, vi anpassar utbildningar efter arbetsmarknadens behov och för kortaste väg till jobb samt utvecklar sysselsättning för den som behöver en skyddad anställning.

Arbetet med att bryta segregation och utanförskap innebär också att vi måste börja ställa tydliga krav. Vi vill därför se ett aktivitetskrav som innebär att man för att få ekonomiskt bistånd också aktivt måste arbeta för att stärka sin anställningsbarhet. Linköpingslöftet ger de verktyg som behövs, men ansvaret bär var och en av oss.

Uppdrag

- Uppdra till Kommunstyrelsen att förbereda, samordna och införa Linköpingsmodellen som arbetssätt i Linköpings kommun.
- Uppdra till Kommunstyrelsen att återkomma med ett förslag om en samlad arbetsmarknadsnämnd i Linköpings kommun redan under nuvarande mandatperiod, där ansvaret för försörjningsstöd, vuxenutbildning, SFI och arbetsmarknad samlas, samt genomföra nödvändiga organisationsförändringar för att möjliggöra en sådan nämnd.
- Uppdra till Kommunstyrelsen att ansöka om att få överta, alternativt ingå avtal om att få överta, etableringsuppdraget från Arbetsförmedlingen.

Resurser och finansiering

Linköpingslöftet innebär en kraftsamling av resurser inom Linköpings kommun. Utöver de resurser som redan finns för arbetsmarknad och vuxenutbildning så tillförs drygt 60 mkr under 2018 samt drygt 63 mkr under 2019 för uppdraget. Utöver det ska de redan stora resurser som finns för arbetsmarknad- och integration styras mot att stödja våra ambitioner med Linköpingslöftet.

Finansieringen sker genom att vi samlar resurser som finns inom flera nämnder. Vår ambition är att långsiktigt samla resurserna också organisatoriskt. Vi väljer också att använda delar av försörjningsstödet för aktiva åtgärder, snarare än passiva utbetalningar. 25 000 tkr årligen används för att ge människor en subventionerad anställning i välfärden. På så sätt kan vi också förstärka bemanning och kvalitet i förskola, skola, äldreomsorg och särskild omsorg.

Nationellt stödjande förslag

För att ge effekt behövs också en nationell politik som stödjer den utveckling vi vill se, inte minst utifrån den stora uppgift som Linköping står inför med flyktingmottagandet. Att få ett effektivt mottagande, tidig kartläggning av förmågor och utbildning, introduktion i samhället och krav på aktivitet och arbete är avgörande. I vårt budgetförslag refererar vi också till nationella förslag, som vi ser har en koppling till Linköpings kommuns förmåga att bekämpa utanförskap och segregation.

Utanförskapets Linköping

Moderaterna menar allvar med oron kring utanförskapet och segregationen. I Linköping ska du definieras för vad du vill, vad du gör, hur hårt du försöker och vad du åstadkommer. Inte av ditt kön, av din familj, av det bostadsområde där du vuxit upp, det språk dina föräldrar talar eller den funktionsnedsättning som du lever med.

I fokus för Moderaternas strävan ligger möjligheten till social rörlighet. Att rusta människor för att åstadkomma det som de vill uppnå och för när de möter tuffare tider.

När vi ser på Linköping konstaterar vi att det finns mycket att vara glad över. Många kurvor pekar i rätt riktning. Bostadsbyggandet har tagit fart efter finanskrisens problem, företagen växer och arbetslösheten är lägre än genomsnittet både nationellt och regionalt. Men det är bara ena sidan av myntet. Den andra sidan är att segregation och utanförskap biter sig fast, samtidigt som vi nu kan se första tecknen på en stigande arbetslöshet i Sverige.

Som utgångspunkt för våra förslag har vi valt att titta närmare på Linköpings situation och utveckling inom ett antal områden. Resultaten pekar i lite olika riktningar, vilket också är en del av problemet. Linköping fortsätter att glida isär och mörka moln tornar upp sig inför kommande år:

- Trångboddheten och segregation ökar i delar av Linköping.
- En delad arbetsmarknad växer fram där arbetslösheten är rekordlåg, men där utanförskapet biter sig fast hos utsatta grupper - de med svaga språkkunskaper, låg utbildningsnivå, funktionsnedsättningar eller som är över 55 år.
- Försörjningsstödet minskar som helhet, men gruppen med långvarigt försörjningsstöd är oförändrad.
- Flyktingmottagandet riskerar att leda till en kraftigt ökad arbetslöshet, vilket sätter stor press inom det kommunala försörjningsstödet när Arbetsförmedlingens etableringsansvar tar slut efter två år.
- Den ekonomiska utvecklingen i kommunerna fram till 2019 visar på stora glapp mellan intäkter och kostnadsökningar.
- Knappt hälften av eleverna klarar godkänt i SFI-undervisningen.
- Linköpings företag går starkt, men det finns ett kraftigt missnöje med politiken.
- Var tredje elev i årskurs tre klarar inte kraven i flera av våra stadsdelar. Inte ens hälften klarar behörighet till gymnasiet.

Linköpings framgångar bärs av företagsamhet

Linköpings framgångar är många, men vad som ofta glöms bort är att de bärs av våra företagare. De som tar risker och vågar satsa på sin idé, så sina frön för framtiden, och som vi alla får skörda frukterna av. Det är genom våra företagare som talang flockas till Linköping,

nya produkter växer fram och vi får in resurser till skolan, äldreomsorgen och sjukvården. Det är genom utbildning och ansträngning, arbete och företagande som välfärden växer.

För Moderaterna är det viktigt att tydligt prioritera att den som startar och driver företag ska ha det lätt här i Linköping, oavsett om det är ett kafé, ett teknikföretag, ett lantbruk eller inom handeln. När man behöver hjälp ska kommunen kunna samlas runt företagaren, snarare än att låta den vandra runt på egen hand i byråkratin. Vi ska låta entreprenörer göra det som de gör bäst, att driva sina företag. Det är så som fler företag växer fram, jobben blir fler och hela Linköping släpps fram.

Skolan ska leda till jobb

Ett samhälle som växer kräver en politik som inte söker skäl att hålla människor tillbaka, utan som tillåter och släpper fram. Det börjar i skolan genom att möta eleverna med en positiv förväntan och genom att bygga på deras nyfikenhet och intresse. Väststånd skapas genom mänsklig strävan och genom enskildas ansträngning och företagsamhet. Utbildning är fundamentet i byggandet av välstånd. I dag förlösas begåvning och talang i Linköping genom att alla barn och ungdomar inte ges tillräckligt goda förutsättningar i skolan.

Allt för många klarar i dag inte grundskolan och gymnasiet, med stor risk för att man långvarigt hamnar utanför både samhället och arbetslivet. Svårast är det för dem som kommer in sent i skolan som nyanländ och som har en begränsad utbildning med sig. Det är en stor grupp elever i Linköping nu och under lång tid framöver.

Moderaterna ser ett behov av att ge nyanlända en ny och anpassad väg till utbildning och bygga individuellt anpassade vägar mot arbetsmarknaden. Murar och de hindrande reglerna mellan grundskolan, gymnasiet och Komvux behöver rivas upp för att ge de här ungdomarna en chans att komma vidare mot jobb. Vi kan aldrig acceptera den utslagning som vi idag ser av unga människor.

Vi måste ge nyanlända en chans att klara skolan. Vi måste få slut på utslagningen. Då behövs nya idéer, nytänkande och att våga. De gamla lösningarna fungerar inte på nya problem. Därför ska de viktigaste basämnena prioriteras i första hand och utgöra underlag för att komma in på gymnasiet. Vi vill också starta undervisning på elevernas modersmål för att de inte ska tappa sina kunskaper i t.ex. matematik på grund av att de inte kan svenska. Ytterligare ett års skolplikt och obligatorisk sommarskola för nyanlända ökar chanserna att lyckas.

Förslag på insatser:

- Utvecklad studievägledning, individuell studieväg som leder mot arbete samt individuell planering för den elev som riskerar att inte klara gymnasiet.
- En ny och anpassad studieväg mot arbetsmarknaden för nyanlända elever.
- Intensivundervisning i svenska.
- Anställ utländska lärare och mentorer för undervisning också på modersmålet samt personer med relevant utbildning i skolor och förskolor som brobyggare, tolk, familjekontakt, handledare, kultutöversättare etc.
- Inga ungdomar ska fastna i försörjningsstöd utan krav på utbildning eller sysselsättning.

Nationellt stödjande förslag:

- Särskild studieväg för nyanlända som leder till yrkesutbildning och jobb.
- Sommarskola för nyanlända elever för att snabba upp studietakten.

Aktivitetskrav

Den som söker försörjningsstöd ska mötas av en positiv förväntan på arbetsförmåga och målet ska från start vara egen försörjning. Försörjningsstöd ska aldrig leda till passivitet, utan till aktivitet där egen ansträngning lönar sig.

Ett aktivitetskrav ska ställas på den som mottar försörjningsstöd att man, utifrån sin situation och förmåga, deltar i insatser, utbildning och praktik som bidrar till att man närmar sig arbetsmarknaden. Aktivitetskrav har visat sig bidra till kortare tid i utanförskap.

I dag lönar det sig inte alltid att gå från utanförskap till arbete och egen försörjning. Det är naturligtvis förödande för människors motivation, och skapar fel drivkrafter i ett samhälle, om man förlorar på att gå till jobbet. Moderaterna har därför nationellt föreslagit ett bidragstak som omfattar den som får etableringsersättning eller försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl.

Ett hushåll utan skattepliktig inkomst ska maximalt kunna erhålla 75 procent av lägstalön och bostadsbidrag i samlade bidrag, exklusive barnbidrag och underhållsstöd. Det ska löna sig att gå från bidrag till arbete, men också från bidrag till deltidsarbete.

Vägledande förhållningssätt:

- Alla som söker ekonomiskt bistånd ska mötas av en positiv förväntan om arbetsförmåga och från start ska målet vara arbete och egen försörjning.
- Samtliga som mottar försörjningsstöd ska ha en individuell handlingsplan som syftar till självförsörjning – på kort och lång sikt.
- Ett aktivitetskrav ställs på den som mottar försörjningsstöd att man, utifrån sina förutsättningar, deltar i insatser, utbildning och praktik som bidrar till att man närmar sig arbetsmarknaden.

Förslag på insatser:

- En sjudagarsregel införs där tiden mellan ansökan om ekonomiskt bistånd till deltagande i en första kompetenshöjande insats ska vara sju dagar. Målet är sedan att korta detta till fem dagar.
- Hembesök används som verktyg för att fånga upp människor i utanförskap och följa upp insatser och försörjningsstöd.

Nationellt stödjande förslag:

- Jobbstimulans i bidrag och ersättningar.
- Bidragstak för stärkt arbetslinje.
- Obligatoriskt krav på aktivitet i samband med försörjningsstöd.

Delaktighet för alla Linköpingsbor

I Linköping finns det i dag många människor som få räknar med, som kanske lever med en sjukdom eller en funktionsnedsättning. Det kan också handla om att man försöker ta sig tillbaka från ett missbruk eller kriminellt förflutet. Vi vill inte räkna bort någon.

Våra förutsättningar skiljer sig åt från person till person, men alla ska ges möjligheten att få göra en insats som betyder något för någon annan. För att åstadkomma det så vill vi utveckla hur kommunen arbetar med sysselsättning, socialt företagande, samarbete med civilsamhälle, anställningsformer och andra insatser. Det behövs helt enkelt fler verktyg i verktygslådan. Tidsaspekten måste också i de här fallen ofta vara längre, ibland kanske med ett livslångt perspektiv.

Prova, utvärdera, gå vidare

Utanförskapet förändras över tid och därför även målgruppen för Linköpingslöftet. Det är därför viktigt att insatser förändras utifrån behoven och att de utvärderas. Insatser och utbildningar som inte är effektiva och för människor närmare arbetsmarknaden ska läggas ned.

Genom verksamhetsnära forskning vill vi utveckla arbetssätt och stärka förutsättningarna för att kunna arbeta evidensbaserat med socialt arbete i Linköpings kommun. Det ökar våra möjligheter till framgång samtidigt som det ger våra medarbetare ett sätt att utvecklas.

Steg 1: Förbereda för utbildning och arbete

För den som varit arbetslös under en längre tid eller kanske aldrig kommit i arbete så är steget till utbildning, praktik eller anställning långt. Att gå upp på morgonen, att ha dagliga rutiner, att äta frukost och lunch är inte en självklarhet för alla. De mest grundläggande insatserna måste därför handla om att bygga grundläggande anställningsbarhet, ge personliga verktyg för vardagen och sociala sammanhang. Det är först då som man är redo för nästa steg, där man kan tillgodogöra sig mer kvalificerade insatser.

Första steget i Linköpingslöftet handlar därför om att förbereda människor så att de kan ta klivet ut ur utanförskap. I Linköping har vi haft mycket goda erfarenheter av sociala insatser för den som står långt bort från arbetsmarknaden, genom P100-projektet och Team Utreda. Vi vill utveckla arbetet genom fler metoder och mer av en sammanhållen kedja.

Ett stort skäl till utanförskap är bristande kunskaper i svenska, samtidigt som resultaten från SFI, Svenska för invandrare, är låga. En central insats är då att snabbt kunna ge grundläggande kunskaper i svenska, så att man i nästa steg kan tillgodogöra sig ytterligare utbildning eller praktik.

Vägledande förhållningssätt:

- Alla människor som bor i Linköping har ett ansvar att bidra, men ska också få chansen att göra det.

Exempel på insatser:

- En individuell handlingsplan ska upprättas som en överenskommelse mellan individen och kommunen. För den som är nyanländ så ska etablering börjas genom etableringssamtal inom fem arbetsdagar.
- Sociala insatser för att göra människor redo för utbildning och arbetsmarknaden.
- Anpassade språkstudier som går att kombinera med praktik eller med mer praktisk utbildning som leder till arbete. Språkstudier måste också kunna genomföras med små barn eller i kombination med någon form av öppen förskoleverksamhet.
- Forskning kring evidens och effekt av sociala insatser.

Nationellt stödjande förslag:

- Kompetenskartläggning från första dagen asylsökande kommer till Sverige.
- Obligatorisk samhällsorientering med samhällstest.
- Möjlighet för kommunerna att kunna överta etableringsuppdraget från Arbetsförmedlingen.

Steg 2: Utbildning som leder till arbete

Den som kan tillgodogöra sig en utbildning, eller som behöver komplettera med praktik eller praktisk erfarenhet, ska snabbt sättas i aktivitet. Den som inte avslutat en gymnasieutbildning bör i möjligaste mån ges möjlighet att slutföra utbildningen. Det bör också kunna ske i kombination med praktik.

Matchning av utbildningar och praktik ska ske utifrån den efterfrågan som finns hos lokala och regionala arbetsgivare. Den kortaste vägen till arbete och egen försörjning ska eftersträvas. Den lokala vuxenutbildningen behöver breddas för att svara upp mot fler branscher där det finns personalbrist. En dyr yrkesutbildning kan vara en bra investering i relation till ett livslångt bidragsberoende och utanförskap.

För asylsökande och nyetablerade ska en modell utvecklas för att ta tillvara deras kompetens i kommunens verksamheter. Det ger en fot in på arbetsmarknaden samtidigt som det lägger grunden för validering av tidigare kunskaper och kompletterande utbildning.

Vägledande förhållningssätt:

- I fokus för vår strävan ligger möjligheten till social rörlighet. Att rusta människor för att åstadkomma det som de vill uppnå och för när de möter tuffare tider.
- Tidig arbetsmarknadskontakt i alla insatser.

Exempel på insatser:

- Matchning till yrkesutbildningar där det finns ett behov hos arbetsgivare i Linköping och regionen, gärna i samarbete med grannkommunerna.
- Korta och riktade utbildningar för att komplettera tidigare kunskaper.

- Modell för att kunna tillvarata nyanländas kompetens i kommuns verksamhet.
- Validering av tidigare yrkeserfarenhet och utländska utbildningar.
- Upphandling av insatser genom sociala företag eller civilsamhället.

Nationellt stödjande förslag:

- Utbildningsplikt för nyanlända vuxna som saknar motsvarande grundskoleutbildning.

Steg 3: Arbete, praktik eller sysselsättning

För den som genomgått tidigare steg i Linköpingslöftet, eller på egen hand är redo för arbete och praktik, är det viktigt att inte fastna i passivitet. Tidig arbetsmarknadskontakt är viktig i de insatser som används. Kommunen behöver arbeta aktivt med det lokala näringslivet. Vi vill se ett närmare samarbete mellan socialtjänst, arbetsmarknadspolitik och näringslivsarbetet.

Utgångspunkten vid varje steg av Linköpingslöftet och i matchningen med en arbetsgivare måste vara arbetsgivarens behov av kompetens. Det företag som ställer upp måste veta att kommun och arbetsförmedling finns som stöd om det uppstår problem på arbetsplatsen. För att underlätta anställning så kan både praktik och provjobb, där kommunen under en tid står för lönen, användas. Det innebär att man får en tid att lära känna varandra innan anställning.

Om man menar allvar med en ambition om att alla Linköpingsbor ska bidra och få chansen att göra det så måste det också inkludera personer med funktionsnedsättning. Här finns en stor, och inte sällan välutbildad, grupp som inte tas tillvara på arbetsmarknaden. Vi ser behov av att utveckla en bättre matchning på arbetsmarknaden där vi slussar människor mot vanliga arbeten med anpassning, offentligt skyddade anställningar och daglig verksamhet. Var och en ska tas tillvara och få möjlighet att bidra utifrån sina förutsättningar.

Vägledande förhållningssätt:

- Vår syn på ett samhälle som håller ihop bygger på utbildning och ansträngning, arbete och företagande. Att vi anstränger oss för vår egen skull och för andras.
- Vår idé är ett mål om full sysselsättning och där alla delar av den kommunala verktyglådan ska stödja en sådan utveckling.
- Arbetet ska ske i samarbete med Linköpings företagare, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och sjukvården.

Förslag på insatser:

- Ökat fokus på matchning och arbetsgivarkontakter. Närmare samarbete mellan socialtjänst och kommunens näringslivsarbete.
- Utveckla modell för att tillvarata asylsökande och nyanländas kompetens inom kommunal verksamhet, såsom skola, förskola och äldreomsorg.

- Personligt stöd till företagare som tar emot praktikanter och nya anställda.
- Möjlighet att provjobba under en kortare tid, så att arbetstagare och arbetsgivare får en möjlighet att lära känna varandra.
- Införande av ett Fontänhus i Linköping för personer med psykisk ohälsa.
- Ökad bredd av insatser genom samarbeten med sociala företag som kan arbeta med längre insatser för personer som har svårt att komma in på ordinarie arbetsmarknad.
- En utbyggnad av offentligt skyddade anställningar i kommunen.

Nationellt stödjande förslag:

- Fördubbla RUT-avdraget.
- Förstajobbet-anställning och Förstajobbet-avdrag.
- Satsningar på utrikes föddas företagande.
- Avskaffande av Arbetsförmedlingen till förmån för en ny myndighet med tydligt uppdrag kring de som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Utbildning med kunskap, nyfikenhet och trygghet

Vi ska vara ett land som byggs och konkurrerar med kunskap, kompetens, yrkeskunskap både praktisk och teoretisk. All kunskap är viktig. Svenska elever behöver lära sig mer i skolan. Det gäller alla, såväl inhemskt födda som utlandsfödda. Jämfört med andra kommuner och andra länder är resultaten genomsnittliga. Det duger inte i en konkurrensutsatt värld.

Linköping ska hålla ihop och det arbetet börjar i skolan. Skolan är vägen in i det svenska samhället. Skolan är avgörande för att bryta utanförskapet och inte lämna elever utan tillräckliga kunskaper för att bygga sig en framtid. Vi kan mer och bättre men då krävs reformer och nya idéer. Fler timmar i lågstadiet och mer matematik i högstadiet. Satsningar på lärare och bättre ordning på lektionerna är några delar som behövs för en bättre skola och mer kunskap till våra elever.

Det krävs också att vi särskilt möter utmaningen med elever som kommer till Sverige med bristfällig skolbakgrund. Här kan inte kravet vara att alla ska nå gymnasiebehörighet för att komma vidare mot en yrkesutbildning. Våra invandrade elever är en särskilt utsatt grupp och för att de ska ha en chans att ta sig vidare mot jobb måste vi tänka om och minska antalet ämnen för att komma vidare, förlänga skolplikten och skapa en tydlig studieväg mot jobb. Det behövs fler timmar i skolan och bättre ordning och reda. Alla elever ska mötas av höga förväntningar och göra sitt allra bästa. Det behövs om alla ska lyckas.

Fler behöver lära sig mer

Resultaten i skolan är inte tillräckligt bra. Skillnaderna mellan skolor och elever är stora och ökar. För många klarar inte grundskolan och kommer inte in på gymnasiet och många elever klarar inte gymnasiet. Denna utveckling måste vändas. En misslyckad skolgång är en mycket stor risk för både arbetslöshet och utanförskap. Skolan måste lyckas bättre.

Det fria skolvalet är viktigt för att elever ska kunna välja en skola och en pedagogik som passar deras behov. Friheten att välja innebär också en frihet att kunna välja bort en skola som man inte trivs i eller som har dåliga resultat. Vi säger därför nej till begränsningar av skolvalet eller modeller som innebär lottning.

Svenska barn påbörjar, i ett internationellt perspektiv, sin skolgång sent och har färre undervisningstimmar. Därför föreslår vi en timme mer i lågstadiet, då den viktiga grunden läggs, och en timme mer matematik i högstadiet. Men eleverna måste också förstå att skolan, precis som allt annat i livet, kräver ansträngning. Vi tror på att alla kan och vill. Vi tror att alla också gör sitt bästa om de möts av höga förväntningar.

Förslag på insatser:

- Elever ska mötas med en positiv förväntan på resultat i skolan.
- Kunskapskontrakt mellan eleven, föräldrarna och skolan.
- Profilklasser i matematik och naturvetenskap.
- Låt studiebegåvade elever gå snabbare fram och läsa gymnasiekurser på grundskolan.

Nationellt stödjande förslag:

- Skolstart från 6 års ålder.

- Förslag om en utökning av skoldagen. En timme mer i skolan per dag med start i lågstadiet, samt en extra timme matematik i veckan på högstadiet.
- Nej till begränsning av det fria skolvalet och lottning.
- Obligatoriskt för kommuner att erbjuda läxhjälp och lovskola för elever som behöver.

Ordning och reda i skolan

Skoldagen ska präglas av respekt och gott uppförande. Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. Det som är oacceptabelt i samhället måste också vara oacceptabelt i skolan. Idag saknas ofta gemensamma förhållningssätt och ordningsregler. Lärare och skolledare måste ges ökade befogenheter i klassrummet och i skolan för att garantera studiero och en god arbetsmiljö. Det innebär att de också behöver en tydlig uppbackning från kommunledning och politisk ledning när man agerar.

Skolan har naturligtvis ett stort ansvar för elevens arbetsmiljö, men det krävs också ett samlat vuxenansvar kring varje elev. Som förälder har man ett ansvar för att bidra till sina barns utbildning, uppförande i skolan och att eleven kommer i tid till skolan. Det behövs tydliga konsekvenser om man inte uppför sig i skolan.

Förslag på insatser:

- Gemensamma förhållnings- och ordningsregler som lägger grunden för respekt och studiero i klassrummen och i skolan.
- Trakasserier, kränkningar och att störa andra elevers undervisning ska få tydliga konsekvenser.
- Lärarna och skolledare ska ha befogenheter att garantera studiero samt en god arbetsmiljö för elever och lärare.

Nationellt stödande förslag:

- Skärpta befogenheter för lärare.
- Det mobbningsförebyggande arbetet i skolorna ska baseras på forskning.
- Ogiltig frånvaro ska rapporteras till hemmet och insatser sättas in.

Viktigt att följa upp elevers kunskapsutveckling

För att fler elever ska klara skolan med goda resultat och med bästa möjliga förutsättningar är tydlig uppföljning och återkoppling av undervisningen viktig. I lågstadiet är det viktigast att barn lär sig läsa, skriva och räkna. Därför vill vi att detta noga följs upp varje år i lågstadiet genom tester och skriftliga omdömen. Däremot kan vi ta bort de skriftliga omdömena i övriga ämnen. Vi vill också ha kvar de nationella proven i årskurs tre som ger en tydlig bild av kunskaperna i de viktiga basämnena.

Det har visat sig att motivationen ökar med tidigare betyg. Betyg är ett av flera verktyg som beskriver kunskapsutvecklingen och visar hur väl undervisningen, lektionerna och läxläsningen fungerar. Betyg ger en tydlig bild av hur det går för barnen i skolan. Det är viktigt för att tydliggöra, för både föräldrar och elever, hur det går för barnen i skolan. En tydlig avstämning av vad eleverna lärt sig och vilket stöd som behövs inför mellanstadiet är centralt. Vi vill därför införa betyg från årskurs fyra för att varje år få en tydlig avstämning av vad eleverna har lärt sig och var stöd behöver sättas in.

Förslag på insatser:

- Ersätta skriftliga omdömen i samtliga ämnen i lågstadiet med uppföljning i läs- och skrivförståelse samt matematik.
- Behåll de nationella proven i årskurs 3 och 6.
- Införa betyg från årskurs 4.

Nationellt stödjande förslag:

- Införa betyg från årskurs 4.

Språkförmåga är vägen till kunskap

Språkförmågan är helt avgörande för att klara skolan. Det handlar om ett utvecklat språk, god språkförståelse och att kunna läsa och skriva. Det skapar förutsättningarna för att kunna ta till sig övriga ämnen i skolan. Mätningar visar dock att var tredje elev i årskurs tre inte klarar de nationella proven i svenska.

Eftersom förmågan till språkinlärning är som störst i tidig ålder vill vi se en skolstart redan från 6 års ålder samt att undervisning i engelska börjar redan i första klass.

Många nyanlända elever i Linköpings skolor har det tufft med att klara alla krav som ställs. På en del skolor når inte ens hälften av eleverna sina mål. Vi måste se till att fler klarar sig genom skolan och vidare mot jobb. En misslyckad skolgång är annars en mycket stor risk för både arbetslöshet och utanförskap.

Vi vill att resurser flyttas från träning i modersmålet till träning i svenska. Problemet i skolan är inte att elever med utländsk bakgrund tappar sitt modersmål, utan att de inte kan svenska trots att de är födda och uppväxta i Sverige.

Vi vill också satsa på en gruppverksamhet för nyanlända kvinnor med barn som kombinerar språk och samhällsutbildning för mammorna med förskoleverksamhet för barnen. Det är viktigt att barn med utländsk bakgrund går i förskola och därmed får möjlighet till språkträning och förskolans pedagogik.

Förslag på insatser:

- Satsning på läsning i Linköpings skolor för att öka läsförståelsen.
- Intensivträning i svenska för invandrarelever samt en omflyttning av resurser till träning i svenska istället för i modersmålet. Modersmålsundervisningen behöver behovsprövas.
- Börja med undervisning i engelska redan i första klass.
- Starta "introduktionsförskolor" för nyanlända kvinnor med barn.

Nationellt stödjande förslag:

- Rätt till 30 timmar i förskolan- för föräldrar med långvarigt försörjningsstöd.
- Skolstart vid 6 års ålder.

Fysisk aktivitet höjer resultaten

Rörelse och fysisk aktivitet är viktig inte bara för hälsan utan också för inläringen. Barn och elever behöver röra mer på sig bland annat genom mer fysisk rörelse under enkla former insprängt under skoldagen men också genom fler idrottstimmar i skolan.

Vi vill stimulera ökade fritidsaktiviteter i direkt anslutning till skolan i samarbete med föreningslivet. Vi vill också stödja elevernas eget engagemang och idrottsintresse för att bilda lokala skolidrottsföreningar.

Förslag på insatser:

- Mer fysisk aktivitet varje dag i skolan.
- Stimulera idrottsverksamhet i anslutning till skolan genom samarbete med befintliga idrottsföreningar i området eller bildandet av skolidrottsföreningar.

Nationellt stödjande förslag:

- Ökat antal idrottstimmar i skolan.

Stärk lärarna så att fler kan lära sig mer

Lärarna är helt avgörande för goda resultat i skolan. Vi behöver premiera duktiga lärare genom fler förstelärartjänster och högre lärarlöner, inte minst till dem som väljer att jobba i utsatta områden. Allt detta är viktigt för att fler elever ska lära sig mer och skolan ska bli bättre.

Som utvecklingen ser ut så kommer det saknas 70 000 lärare de närmaste åren. För få söker lärarutbildningarna, för många hoppar av och för många lämnar yrket. Idag möter blivande lärare en helt annan skola än för bara några år sedan. Lärarutbildningens kvalitet behöver därför höjas för att motsvara dagens krav i skolan.

Förslag på insatser:

- Elevmentorer för att ge lärarna mer tid till undervisningen.
- Anställ nyanlända i skolan med språk och kulturkompetens.
- Mentorer till nyutexaminerade lärare på första jobbet.

Nationellt stödjande förslag:

- Fler förstelärare i utanförskapsområdenas skolor.
- Utökning av administrativt stöd till lärarna för att de ska kunna fokusera på undervisningen.
- Öppna fler vägar in till läraryrket och öka inslaget av praktik i lärarutbildningen.
- Ledarskap, specialpedagogik och andraspråksinlärning skall ingå som obligatorium på lärarutbildningarna.
- Antagnings- och lämplighetsprov bör införas på lärarutbildningen.

En bättre förskola

Hög kvalitet på förskolan kräver kompetent personal. Bristen på förskollärare är akut och innebär ett hot mot kvaliteten i förskolan. Staten måste ta sitt ansvar och utöka förskolläraryrket men också i kommunen måste vi ta ett större ansvar för att vidareutbilda personal till förskollärare. Krafttag måste tas för att locka förskollärare till Linköping via anställningar under studietiden, praktik och vikariat. Samtidigt behövs också fler barnskötare varför en vuxenutbildning behöver starta. Fler förstelärare i förskolan ökar också kvalitén och yrkets attraktivitet.

Arbetslinjen förutsätter en bra förskola och korta köer, men vi kan nu se hur väntetiden till en förskoleplats ökar på ett oacceptabelt sätt i Linköping. Varje vår och höst är läget mer eller mindre krisartat och ställer till det för många familjer när föräldrarna inte vet om de har en förskoleplats. Vi vill införa en 1-månaders garanti som innebär att föräldrar ska få besked senast en månad innan önskat datum om de bereds plats.

Kösituationen i förskolan har vuxit de senaste två åren. Mest akut nu är personalbristen som leder till att det inte går att öppna förskolor i en del områden. Därtill har byggkostnaderna ökat så mycket att en del byggnationer skjuts upp vilket också ökar på platsbristen. Vi vill därför låta fler bygga och driva förskolor. Fler aktörer leder till lägre kostnader och nya lösningar.

Förslag på insatser:

- Bygg bort kön till förskolan, genom att släppa in andra aktörer att bygga och driva förskolor, samt inför en platsgaranti till föräldrar.
- Anställ förskollärare redan under deras utbildning och satsa på fler förstelärare i förskolan.
- Starta en vuxenutbildning av barnskötare.
- Satsa på vidareutbildning av barnskötare till förskollärare
- "Introduktionsförskolor" för nyanlända kvinnor med barn.
- Skapa förutsättningar för barnomsorg på obekvämtid för studerande.

Nationellt stödande förslag:

- Tillgång till 30 timmars förskola för barn med föräldrar i långvarigt försörjningsstöd.

En bättre gymnasieskola

Gymnasiet måste få vara gymnasiet, med ett tydligt uppdrag att ge ungdomar en bra grund att stå på för fortsatta studier eller för ett yrkesliv. I dag klarar upp emot en fjärdedel inte gymnasiet. Vi kan aldrig acceptera att eleverna slås ut i gymnasiet, eftersom vi vet att ett misslyckande där är en stor riskfaktor för utanförskap. För att få jobb är en gymnasieutbildning ett krav.

Varefter Linköping växer så behöver gymnasieutbildningen växa med nya lokaler. Vi vill utreda byggnation av en till två nya gymnasieskolor, där vi utvecklar en bra och trygg utbildningsmiljö för ungdomar. Vi ser framöver att utbildning mot ungdomar och vuxna

utvecklas bäst var och en på egen hand. Under lång tid så har utbildningarna blandats, vilket påverkat kvalitet och ekonomi negativt.

Samarbetet mellan gymnasiet och grundskolan behöver bli bättre. Elever med stödbehov måste få fortsatt stöd i gymnasiet. Studievägledningen måste bli bättre så att fler hamnar på rätt program. Idag byter många elever program under det första året. Större flexibilitet behöver skapas mellan grundskolan och gymnasiet. Det ska vara elevernas behov och förutsättningar som ska styra inte vilken ålder en elev har.

Vi kommer ha en stor andel nyanlända elever, nästan en fjärdedel, i våra gymnasieskolor under de närmaste åren. Eftersom de kommit in i skolan senare vet vi också att man har problem med att klara grundskolan och gymnasieskolan. Här måste en särskild studie- och yrkesväg tas fram individuellt som innebär färre men för utbildningen viktiga ämnen. Siktet ska vara inställt på jobb där jobben finns. Praktik och anpassad studiegång kan vara ett komplement.

Vi vill också i samarbete med Arbetsförmedlingen anställa personal med relevant bakgrund i skolan för att undervisa/handleda elever på sitt modersmål för att de ska kunna utveckla sina kunskaper utan att ha svenska språket på plats.

Under många år har elevhälsan byggts ut för att bland annat möta den ökande psykiska ohälsan hos eleverna. I de undersökningar som görs kan vi inte se att insatserna har inneburit en minskad ohälsa. Därför behöver nya grepp prövas för att uppnå resultat. Vi har på försök infört heltidsmentorer för att möta bland annat detta behov och samtidigt avlasta lärarna. Lärarna har för lite tid för elever och undervisning och för mycket tid går till administration och elevvård. För att öka tiden med eleverna har ett projekt med heltidsmentorer prövats. Detta har gett mycket positivt resultat. Heltidsmentorerna ger eleverna ett ökat stöd i sin skolgång och sociala situation samtidigt som lärarna får mer tid till att vara just lärare.

Idag väljer för få elever yrkeslinjer trots att det inom de flesta praktiska yrken råder skriande brist på personal. Skolan måste i sin studie och yrkesvägledning bli mycket bättre på att lotsa eleverna mot utbildningar där jobben finns. Samtidigt säger näringslivet att det behöver satsas mer på själva yrkeskunskaperna i utbildningarna. För alltför många elever blir det för teoritunt och avhoppen ökar. Därför vill vi att yrkeslinjernas högskolebehörighet fortsatt ska vara valbart och inte ett obligatorium.

Samarbetet med socialtjänsten, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan måste också stödja lösningar för de ungdomar som står utan utbildning och jobb. Vårt mål är att alla unga antingen ska in i utbildning eller i någon form av arbete eller kombinationer däremellan. Ingen ska tillåtas hamna mellan stolarna och i unga år hamna i försörjningsstöd och utanförskap.

Förslag på insatser:

- Utveckla nya och trygga utbildningsmiljöer som skapar en bra och trygg utbildningsmiljö.
- Heltidsmentorer införs för att ge ett bra stöd till ungdomar och avlästa lärare i gymnasieskolan.

- Fånga upp avhoppare från gymnasieskolan och återför dem till utbildning eller praktik. Inga ungdomar ska kunna fastna i försörjningsstöd utan att delta i utbildning eller sysselsättning.
- Studie- och yrkesvägledning som leder mot arbete.
- Riv murarna mellan grundskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen för en bättre samordning och individuella insatser för den som har behov av extra stöd i skolan.
- Öppna Komvux för bristyrken, bl.a. barnskötarutbildning och inom byggsektorn.

Nationellt stödjande förslag:

- Bygg ut och anpassa yrkesvux och komvux
- Yrkesutbildning i stället för ineffektiva arbetsmarknadsutbildningar

Nya Kungsbergsskolan

Det finns ett stort behov av nya lokaler för förskolor och skolor under de kommande åren. Även inom gymnasieskolan finns ett sådant behov, genom tillväxt av antalet elever och en sannolik flytt ut ur Anders Ljungstedts gymnasium.

I centrum för diskussionerna står projektet Nya Kungsbergsskolan, med storslagna visioner om en samlad grund- och gymnasieskola, idrottshallar, kulturskola och kommersiella lokaler. Vi bedömer inte dem som realistiska, utan oroas över att arbetet försenar att vi får lösningar på plats för både grundskolan och gymnasieskolan.

När det gäller Nya Kungsbergsskolan så är utgångspunkten för oss de behov som finns inom grundskolan samt den närliggande stadsdelen. Behoven för gymnasieskolan ser vi behöver en annan lösning. Befintliga gymnasieskolor kan delvis öka sin kapacitet genom att finnas i fler lokaler. Friskolorna i Linköping har också en överkapacitet som vi vill använda. Parallellt ser vi också behov av att utreda förutsättningarna för en till två nya gymnasieskolor i Linköping, varav en i nära anslutning till Universitetet och Science Park Mjärdevi. En universitets- och företagsnära utbildningsmiljö skulle vara en tillgång för Linköping.

Förslag på insatser:

- Göra ett omtag av arbetet med Nya Kungsbergsskolan med utgångspunkt i behoven hos grundskolan och stadsdelen.
- Utreda förutsättningarna för att bygga en till två nya gymnasieskolor.

En bra fritid för barn och unga

Goda vanor grundläggs tidigt och att grundlägga ett idrottsintresse i skolan som sedan fortsätter på fritiden är mycket viktigt. Idag rör sig ungdomar för lite och det påverkar både hälsan men också inlärningsförmågan. Vi vill att alla ungdomar ska ha möjlighet att utöva sport på fritiden. När vi bygger nya skolor ska vi därför satsa på större hallar för nära möjligheter till idrott på fritiden. Alla ungdomar ska ha likvärdiga möjligheter till fritidsaktiviteter oavsett var i Linköpings kommun som man bor.

Idrottsföreningarna och deras aktiva ledare är ovärderliga i fritidsverksamheten och för utvecklingen i sin stadsdel eller ort. Vi vill därför öka samarbetet med föreningslivet och tillsammans med dem bygga upp förutsättningar för en aktiv fritid i hela Linköping. För oss är det feltänkt att göra en enda stor satsning på Allaktivitetshuset i Skäggetorp som åter upp resurserna. Vi vill istället bejaka mindre och lokala satsningar inom föreningslivet, ex. engagemanget hos IK Östria, Hjulsbro IF och KFUM.

Vi vill stimulera ungdomars intresse för teknik genom att flytta och utveckla det som i dag är Fenomenmagasinet i Gamla Linköping. Tillsammans med näringslivet vill vi utveckla ett Teknik- och upplevelsecentrum i Mjärdevi som kan bli ett besöksmål både under skoldagen och på fritiden. Vi vill också att CoderDojo Summercamp utvecklas till att på riktigt möta det stora intresset för teknik och programmering hos regionens barn och unga.

Vi vill öppna för fler valmöjligheter i elevens val i skolan genom ett samarbete med Kulturskolan och föreningar. Vi ser också stora utvecklingsmöjligheter i samarbetet med föreningar när det gäller att öppna upp fritidsverksamhet i skolan. Det skulle öka valmöjligheterna för elever och också knyta ungdomar mot föreningsverksamheten redan i skolan. Våra fritidsgårdar lockar idag få ungdomar. Vi behöver därför se över hela den verksamheten så att den bättre svarar mot ungdomars behov och önskemål.

Förslag på insatser:

- Ett utökat samarbete och stöd till föreningslivet så att fritidsaktiviteter och idrottsengagemang kan byggas underifrån.
- Vi vill utveckla sättet att arbeta med föreningsbyggda och -drivna idrottshallar. Prioriterat för ett sådant utvecklingsarbete är Ekängen och Lingham.
- Samarbeta med KFUM kring deras initiativ om ungdomsverksamhet i innerstaden och Berga, IK Östria i Lambohov och Hjulsbro IF i Hjulsbro-Ullstämman.
- Öppna upp skolan för Kulturskolan och föreningar för mer idrott och kultur inom ramen för det individuella valet och i fritidsverksamheten.
- Utreda ett Teknik- och upplevelsecentrum i Mjärdevi tillsammans med universitetet och näringslivet.
- Skapa förutsättningar för ett fullt utvecklat CoderDojo Summercamp som på riktigt möter det stora intresset i regionen.

Morgondagens utbud av kultur och fritidsaktiviteter

Vi vill ha ett varierat och spännande utbud av kultur och fritidsaktiviteter i hela Linköping. Vi ser att det bäst genom ett väl utbyggt samarbete mellan offentliga aktörer, enskilda utövare och föreningslivet. Här står också en av de stora principiella skillnaderna i politiken, där vi vill bygga underifrån på enskilda och föreningars engagemang snarare än offentligt drivna verksamheter.

Inom flera områden så ser vi ett behov av att blicka längre fram när det gäller Linköpings framtid inom kultur- och fritidsområdet. Det finns viktiga kulturhistoriska värden att bevara i en kraftigt växande stad, men också funktioner och värden som behöver tillskapas. Gamla Linköpings framtid, Garnisonsmuseets öde, ett nytt skyttecentrum och framväxande stadsdelar där tillgången till kultur- och fritid behöver säkras för barn och ungdomar. Vi

avsätter därför resurser för att utreda ett antal av dessa frågor, med sikte på ställningstagande under nästa mandatperiod.

Förslag på insatser

- Genomför flytten av Garnisonsmuseet, samt ge det förutsättningar att på ett bra sätt kunna spegla Linköpings militärhistoria.
- Arbeta med att öka inslaget av visualisering och digitalisering i verksamheten för att göra den tillgänglig för fler Linköpingsbor.
- Ökade resurser till Kulturskolan för att man ska kunna möta den stora efterfrågan från barn- och ungdomar.
- Se över behovet av nya biblioteksfilialer samt bok- eller kulturbussar för att kunna nå ut med bok- och kulturutbudet till fler delar av Linköping.
- Utreda möjligheter för att långsiktigt utveckla Skyltenområdet till ett Kulturcentrum.
- Utreda förutsättningarna för, och en placering av, ett framtida skyttecentrum.

Vård och omsorg på lika villkor

Omsorg om våra äldre och personer i behov av stöd är en prioriterad uppgift i vår kommun. Alla Linköpingsbor ska kunna känna sig trygga inför sjukdom eller ålderdom. För den som lever med en funktionsnedsättning behöver vi skapa goda förutsättningar för att leva sitt liv med delaktighet, inflytande och valfrihet. Oavsett skäl så ska man känna sig trygg med att hjälpen finns där när man behöver, med att den lever upp till högt ställda krav och med att personalen som arbetar inom omsorgen har rätt utbildning och erfarenhet.

Vi ser med stor oro på trenden av dyrare äldreomsorg samtidigt som nöjdheten sjunker. Från att ha varit i topp år 2013 så är nu Linköping sämst av jämförbara kommuner när det gäller nöjdhet i särskilt boende. Aldrig tidigare har vi haft en så ojämlig äldreomsorg i Linköping. Skillnaden på vad kommunen betalar de olika utförarna har heller aldrig varit större, vilket leder till att de boende ges helt olika förutsättningar till en god omvårdnad. Det är en trend som måste brytas. För oss är det personen som har ett vård- eller omsorgsbehov som är i centrum. Att tillse att den individens behov möts på bästa sätt är det vi prioriterar högst. I Linköping vill vi ha goda valmöjligheter för den som behöver omsorg. Vi inser att det är individen själv som vet bäst hur, var och av vem man vill ha hjälp. Därför vill vi öppna upp för flera utförare att bidra med sin kunskap och nytänkande till gagn för Linköpingsborna.

Vi kommer att verka för att den så kallade Linköpingsmodellen, med förenklad biståndshandläggning, för ett antal insatser återinförs så snart som lagen tillåter. Det är en modell som leder till hög användarnöjdhet samtidigt som det är kostnadseffektivt. Vi anser att också det är en självklarhet med tillgång till Wifi på äldreboenden och vill påskynda utbyggnaden.

Utvecklingen i omsorgen stimuleras av en mångfald av utförare, man kan lära av varandra. Det ger individen möjlighet att själv välja utförare. Rätten att själv välja vilken utförare som är bäst för just mina behov är hotad i dag. Den vill vi bevara. Det är också bra att de som arbetar inom omsorgen har flera arbetsgivare att välja mellan. Det gör att arbetsgivarna måste vässa sig ytterligare för att få de bäst lämpade som sina anställda. Det får de genom att erbjuda bra arbetsförhållanden, bra löner och möjlighet till utbildning och karriär. Allt detta är till nytta för alla de som arbetar inom omsorgen, företrädesvis kvinnor. För att bevara kompetens och för att kunna rycka ut vid behov behöver dock kommunen driva en mindre del i egen regi, men alltid på konkurrenskraftiga villkor.

Linköpingslöftet skapar möjligheter

Inom Linköpingslöftet vill vi underlätta och stimulera för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden, en väg in är genom arbete inom omsorgen. Många nyanlända har stor praktisk erfarenhet av omsorgsarbete även om man inte har en svensk adekvat utbildning. På ett äldreboende eller ett gruppboende finns det många arbetsuppgifter som lämpar sig bra. Ett steg in på arbetsmarknaden kan vara att sköta arbetsuppgifter där omsorgsbehörighet inte krävs. Här menar vi främst städning, duka fram och duka av, assistera vid måltider med mera. Det frigör dessutom tid från sjuksköterskor och undersköterskor, tid som kan användas till kvalificerat omsorgsarbete. Det motverkar dessutom den brist av sjuksköterskor och undersköterskor som idag är svår och enligt prognoserna ökar bristen ytterligare.

Förslag på insatser:

- Underlätta och stimulera för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden genom arbete inom omsorgen.

Nationellt stödjande förslag:

- Moderaterna satsar 100 miljoner kronor per år från och med år 2017 för att förbättra kompetensförsörjning och kvalitet inom vården.
- Lättare att lära sig jobbet på jobbet med förstajobbet-anställningen.
- Sänkta anställningskostnader för dem som behöver det mest.

Högre status på kök och mat till äldre och sjuka

Undernäring är en verklig utmaning när det gäller äldre och svårt sjuka. Fokus måste ligga på att stimulera aptiten så att äldre och sjuka bättre får i sig och tillgodogör sig den mat som serveras. Vi vill stimulera till lokalt tillagade mål i betydligt större omfattning än idag. På många boenden finns idag kök som tar emot mat som till stor del har tillagats på annan plats, så kallade mottagningskök, med små investeringar kan dessa istället bli tillagningskök där all mat tillagas på plats. Dessa kök ska bemannas av utbildade kockar, inte som idag på många ställen av vårdpersonal som mellan omsorgsarbetet försöker få lite tid att hinna med att koka potatis.

Vi vill dessutom ändra i regelverket för hemtjänst så att det blir möjligt för hemtjänsten att tillaga mat. Många äldre är beroende av hemtjänst i årtal, att då bara få hjälp med att breda en smörgås eller servera lite fil eller kräm som kvällsmål anser vi inte vara värdigt. Det är ett enkelt sätt att förebygga undernäring hos dem som inte är under samma omsorg som dem som bor på ett äldreboende

För att ge ytterligare inspiration i köken och stimulera till att höja statusen på de äldres mat, avsätter vi även medel till gästkockar. Vi vill ge tillagningsköken möjlighet att under tidsbegränsade perioder hyra in lokala krögarprofiler. De ska tillsammans med ordinarie kockar och livsmedelsproducenter ta fram menyer och rätter som är stimulerande och anpassade till äldres smaklökar. Vi menar att detta kommer att höja statusen på de äldres mat och även bidra till nya idéer och i förlängningen en högre nöjdhet med maten.

Förslag på insatser:

- Vi vill stimulera till lokalt tillagade mål i betydligt större omfattning än idag.
- Vi vill ändra i regelverket för hemtjänst så att det blir möjligt för hemtjänsten att tillaga mat.
- Vi vill möjliggöra för tillagningskök att in gästkockar.

Nationellt stödjande insatser:

- Moderaterna satsar 30 miljoner kronor per år från 2017 för att påbörja ett måltidslyft i äldreomsorgen.

En satsning på rehabilitering och habilitering

Vi vill stärka upp bemanningen av arbetsterapeuter, sjukgymnaster (fysioterapeuter) och logopedier. En mycket viktig del i att förbättra livssituationen för äldre som råkar ut för olycka eller sjukdom är att snabbt erbjuda professionell rehabilitering. Insatser kan också öka livskvaliteten och upprätthålla förmågor för den som har en mer långvarig nedsättning av sin funktion.

I dagsläget tvingas många vänta på att starta sin rehab eller blir tränade av icke legitimerad personal, det vill vi ändra på genom denna satsning. Vi tror att på sikt är en rehabsatsning självfinansierande (jämför med Västerviksmodellen) men det krävs initialt en satsning, ex. motsvarande 7-8 nya rehabresurser för äldre och ytterligare på omsorgssidan.

Förslag på insatser:

- Vi vill stärka upp bemanningen av arbetsterapeuter, fysioterapeuter och logopedier.

Nationellt stödande förslag:

- Moderaterna satsar 30 miljoner kronor per år från 2017 för att förstärka en utveckling av mer mobil nära vård för de mest sjuka äldre.

Öppna upp för större samarbete med civilsamhället

Civilsamhället fyller en viktig roll i samhället och skulle kunna göra stor nytta även inom äldreomsorgen. Vi vill göra det enklare och attraktivare för frivilligorganisationer att bidra till omsorgen. Det är viktigt att tillvarata civilsamhällets resurser på bästa sätt. Vi vill skapa mötesplatser där civilsamhället kan bidra med sociala insatser, kanske läsa tidningen, spela spel eller varför inte hjälpa till att koppla upp paddan till internet, listan kan göras mycket längre. Detta gör sig inte av sig självt utan det kräver en organisation och en öppenhet för att det ska ge önskvärt resultat. Vi satsar därför på att införa en tjänst som enbart har till uppgift att underlätta och stimulera civilsamhällets insatser inom äldreomsorgen.

För att ytterligare stimulera och underlätta för civilsamhället att göra insatser vill vi införa s.k. "Peer Support"-grupper, d.v.s. en mötesplats där de som varit framgångsrika inom ett område kan dela med sig av sina erfarenheter och hjälpa andra att komma igång och tillsammans växa ytterligare. Det är en modell som framgångsrikt använts inom t.ex. psykisk ohälsa/otrygghet, ett område som ökar inom äldreomsorgen.

Förslag på insatser:

- Skapa en tjänst som underlätta och stimulera civilsamhällets insatser inom äldreomsorgen.
- Underlätta för Peer Support grupper att utvecklas genom att skapa mötesplatser

Nationellt stödande förslag:

- Moderaterna satsar 10 miljoner kronor per år från 2017 för att påbörja ett arbete att bryta äldres ensamhet och öka deras livskvalitet i äldreomsorgen.

Höjd krisberedskap på omsorgsboenden

För att höja krisberedskapen vill vi göra en satsning, först på inventering och sedan på lämpliga åtgärder. Vårt mål är att den 72 timmars beredskap som kommunen vill att kommuninnevånarna ska ha även skall omfatta äldre- och omsorgsboenden. I dagsläget ligger ansvaret på den utförare som driver ett boende, men inget finns kravställt eller ens noterat i förfrågningsunderlagen. Vi avsätter medel dels för att inventera hur situationen är samt hur man ska få in en 72 timmars beredskap som omfattar alla omsorgsboenden i kommunen.

Förslag på insatser:

- Höjd krisberedskap även för omsorgsboenden.

Enkelt tillgänglig socialtjänst

Under 2016 tvingades Linköpings kommun att avveckla den så kallade Linköpingsmodellen, med förenklad biståndshandläggning för ett antal insatser. Vi vill att den återinförs så snart som möjligt, antingen genom att lagstiftningen ändras eller genom någon försöksverksamhet.

Modellen är enkel att förstå, den kräver lite administration och blir på så vis väldigt effektiv. Den sätter dessutom den behövande människan i centrum då den ger individen rätt att inom vissa ramar själv bestämma vad man vill ha hjälp med och av vem. Det är en modell som leder till hög användarnöjdhet samtidigt som det är kostnadseffektivt.

Förslag på insatser:

- Återinföra Linköpingsmodellen så snart som möjligt, genom förändrad lagstiftning eller försöksverksamhet.

Nationellt stödjande insatser:

- Vi vill minska den administrativa bördan kopplad till biståndsbedömning och skapa bättre förutsättningar för en mer förenklad biståndsbedömning. Vi vill ge de äldre utökade möjligheter tillsammans med sina anhöriga i samråd med ansvarig beslutande biståndsbedömare utforma vad de beviljade hemtjänsttimmarna bör ägnas åt. Detta alldeles oavsett om det handlar om äldreboende eller hemtjänst.

Olika boendemöjligheter

Människors drömmar för framtiden skiljer sig inte mycket åt, även om våra förutsättningar och behov av hjälp på vägen gör det. Inte minst för att möta en grupp unga och unga vuxna vill vi arbeta med att utveckla nya boendeformer och anpassat efter olika behov av stöd.

Förslag på insatser:

- Utvecklingsarbete kring nya boendeformer för personer med stort stödbehov, framförallt riktat mot unga och unga vuxna.

Köer

Inom socialnämndens verksamhet tvingas alltför många Linköpingsbor köa för insatser som de bedöms ha rätt till eller till och med köa för att utredas om de har rätt till insatserna.

Det handlar om barn som far illa, funktionsnedsatta som har rätt till bostad enligt LSS eller äldre som behöver få komma till ett särskilt boende. Ungdomar med dåligt mående och funktionsnedsatta som behöver få en kontaktperson för att bryta isolation och förbättra sitt mående. Det är resurssvaga grupper som inte hörs så mycket, men en hygienfaktor för Linköpings Kommun att man inte ska behöva vänta för att få besked om insats eller att insatserna ska kunna verkställas.

Förslag på insatser:

- Tydliga mål om att kapa köer och återställa rimliga väntetider.

Anhöriga

Anhöriga, inte sällan kvinnor, utför en stor del av omsorgen och de behöver olika former av stöd och uppmuntran. Vi vill bevara anhörigcenter med dess verksamhet som är till för alla som själva stöttar, känner ansvar för eller har omsorg om någon. Anhörigcenter finns för att ge den anhörige gemenskap och kunskap, det finns dessutom möjligheter till att delta i samtalsgrupp eller enskilda samtal. Vi vill stärka anhörigcentrum genom att samlokalisera verksamheten med Hagdahlska seniorcentret för att ytterligare förbättra verksamheten och underlätta tillgängligheten.

Vi vill bevara det hotade anhörigstödet för dem som vårdar en äldre anhörig. Stödet är avsett att användas för den anhöriges kostnad för olika tjänster så som hushållsnära tjänster, exempelvis städning, trädgårdsskötsel eller snöskottning, fotvård, vattengymnastik, träning eller simning. Syftet med stödet är att ge den anhörige förutsättningar för "egen tid" och möjlighet till avlastning, något som är mycket värdefullt.

Förslag på insatser:

- Utveckla modellen med anhörigcentrum genom att öka samarbete och tillgänglighet via Hagdahlska seniorcentret.
- Bevara anhörigstödet till den som vårdar en äldre anhörig.

Bättre stöd vid psykisk ohälsa

För många Linköpingsbor så innebär problem med psykisk ohälsa att vardagens begränsas och att man hamnar i utanförskap. För att bättre möta behoven, och underlätta ett arbetsliv, så vill vi utveckla en stödverksamhet enligt Fontänhus-modell i Linköping. Målet är att skapa förutsättningar för att människor som drabbats av psykisk ohälsa ska få social gemenskap, ett meningsfullt arbete och leva ett rikare liv. Vi vill också se en ökad samverkan med Handikappförbunden/Handikappföreningarna.

Förslag på insatser:

- Införande av en stödverksamhet enligt Fontänhus-modell utvecklas för personer med psykisk ohälsa.
- Öka samverkan med handikapporganisationerna kring psykisk ohälsa.

Ett konkurrenskraftigt Linköping

När vi ser på Linköping så konstaterar vi moderater att det finns mycket att vara glad över. Många kurvor pekar i rätt riktning. Bostadsbyggandet har tagit fart efter finanskrisens problem, företagen växer och arbetslösheten är lägre än genomsnittet både nationellt och lokalt.

Men det är bara den ena sidan av myntet. Halvvägs genom den nuvarande mandatperioden så får vi konstaterar att segregationen och utanförskapet har fortsatt att utvecklas åt fel håll. Samtidigt som många Linköpingsbor skördar frukterna av en stark högkonjunktur så glider andra allt längre bort från arbetsmarknaden - sämre utbildade, mer trångbodda och med en sämre hälsa - än bara för två år sedan.

Linköping har stora möjligheter, men långsiktigt är den stora utmaningen att bygga en starkt konkurrenskraft för alla Linköpingsbor och för våra företag. Det är så vi bygger kommunen och välfärden stark i en konkurrensutsatt värld. Ett samhälle som håller ihop - och nästa generation av innovationer och entreprenörer - skapas bara om hela Linköping släpps fram.

Ordning och reda i ekonomin

Linköpings kommun har en grundmurad ekonomisk ställning, som under de senaste åren har varit påeldad av exceptionella ekonomiska förutsättningar. Räntan är på minus, värdet på finansiella placeringar och fastigheter skjuter i höjden. Det är nu lätt att ryckas med och ta på sig spenderbyxorna, men inte ens Linköpings kommun har råd att låta pengarna rulla.

Framför oss står det enorma investeringar och vi vet att det kommer mörkare tider. Om vi då inte har marginaler i vår ekonomi så vet vi vad som händer, besparingarna slår till i välfärden och mot dem som är mest beroende av kommunens insatser.

Linköping har i dag problem med den vardagliga leveransen till Linköpingsborna. Just nu står stora delar av Linköping i kö. Väntan till förskolan innebär ett köande för många, inom socialtjänsten är det kö, för äldre är det kö, inom omsorgen är det kö och vägen till en första bostad innebär för de allra flesta en väntan i kö. Att inte tydligt prioritera kommunens grunduppdrag får konsekvenser.

Linköping har regionens lägsta kommunalskatt. Så vill vi att det ska fortsätta att vara. Därför ställer vi också tydliga krav på hur vi använder skattebetalarnas resurser och prioriterar det som är kommunens kärnuppgift. Då får vi råd med satsningar och en god kvalitet som håller över tiden.

Förslag på insatser:

- Oförändrad skattesats för kommande år.
- Besparing på administration och minskad projektflora i kommunen.
- Avveckling av den utökade politiska organisationen som drevs igenom under 2017.

Digitalisering

Linköping är en av Sveriges bästa kommuner på IT, men vi är på inget sätt så bra som vi skulle kunna vara och vi svarar inte alls upp på medborgarnas förväntningar på att vara en modern kommun, tillgänglig 24 timmar om dygnet, sju dagar i veckan.

Linköping behöver en samlad strategi med ambitionen att bli den kommun som bäst tar tillvara digitaliseringens möjligheter och det behövs ett tydligt politiskt ledarskap. Utbyggnaden av digital infrastruktur måste fortsätta, både genom utbyggd fiber och genom en wifi-utbyggnad. Här ska vi bygga en plats där nästa generation av unga entreprenörer kan växa.

Förslag på insatser:

- Utveckla och samla digitala tjänster gentemot kommunens medborgare och företag, i både kommunal verksamhet och i kommunens bolag.
- Genomföra det nationella målet om öppna geodata.
- Utveckla en samlad överblick för medborgare och företagare kring ärenden som man har hos kommunens förvaltningar.

En politik för företagare

Den som startar och driver företag i Linköping ska ha det lätt i Linköping, oavsett om det handlar om ett café, ett teknikföretag, ett lantbruk eller inom handeln. När man behöver hjälp ska vi samlas runt företagaren och handläggning av ärenden ska vara effektiv och kunna följas på ett bra sätt.

En allt större del av handeln tar klivet in på internet, både genom etablerade handlare och nystartade företag. Linköping har snabbt utvecklats med flera framgångsrika företag inom e-handel, riktad mot både konsumenter och andra företag. Genom våra tidigare framgångsrika erfarenheter av att klustra branscher, genom en ny klusterbildning eller inom en befintlig, ser vi att fler företag kan startas och att vi kan hjälpa fler befintliga handlare att nå nya marknader.

Den kanske viktigaste delen av att grundlägga goda förutsättningar för företagare i Linköping handlar om attityder hos den politiska ledningen. Om ledningen tycker att företagarna är viktiga så tycker också medarbetarna i kommunen det. Linköping behöver en ledning med ett engagemang för företagarens vardag, både i medgång och i motgång.

Förslag på insatser:

- Förverkliga ambitionerna med Näringslivsstrategin.
- Tydlig uppföljning av kommunens näringslivsinsatser för att öka resultatet.
- Prioritera en sammanflätning av Mjärdevi, Campus Valla och Vallastaden för att fortsätta utvecklingen av området.
- Utred förutsättningarna med branschen om att etablera ett e-handelskluster, ex. i samarbete med Sankt Kors.
- Försök med samlad service till enskilda företagare genom modellen Dukat bord för samtliga förvaltningar.
- Skapa en tydlighet och förutsägbarhet kring avgifter och tillsyn.

- Ta fram en samlad servicegaranti för att förenkla förutsägbarhet och planering för medborgare och företag.

Nationellt stödjande förslag:

- Utökning av resurser för innovativa arenor, science parks och utvecklingsprogram.

Låt hela Linköping växa

Bostadsbyggandet slår rekord i Linköping och det är viktigt att byggtakten är fortsatt hög för att möta behoven av bostäder i en växande kommun. Samtidigt oroas vi över ensidigheten vad som byggs och var det byggs. Prioriteringen av stora byggherrar med behov av mycket stora detaljplaner i Linköpings tätort går ut över enskilda familjers behov av en detaljplan eller byggande i våra mindre tätorter och på landsbygden.

En förutsättning för service i många av kommunens mindre tätorter, viktig också för dem som bor på landsbygden, är förutsättningar för att kunna växa. Ambitionen med Utvecklingsplanen för landsbygden samt de fördjupade översiktsplanerna för flera mindre tätorter som antagits på senare år måste börja förverkligas. Här finns också potential för större och attraktiva boenden som är viktiga för att locka kompetens till Linköping. Näringsidkare i de mindre orterna och på landsbygden måste få goda förutsättningar för att verka och växa.

Tillsammans med våra samarbetspartier lanserade vi redan i förra budgeten idén om en modern egnahemsrörelse. Mindre tilldelningar, blandad bebyggelse, möjlighet för fler att äga och utveckla sitt boende var grundstenar i den. När Linköping nu fortsätter att växa på nya platser behöver det också vara en vägledande princip. Det möjliggör också för mindre och lokala byggherrar att växa och bidra med konkurrens på den lokala bostadsmarknaden.

Förslag på insatser:

- En särskilt avsatt resurs, internt eller upphandlad, som arbetar med mindre detaljplaner för enskilda Linköpingsbor och företag samt med utveckling av de mindre tätorterna och landsbygden.
- Arbeta efter principerna om en modern egnahemsrörelse i utvecklingen av nya och stadsnära bostadsområden.
- Förenkla hanteringen av bygglov på landsbygden som är i enlighet med Utvecklingsplanen för landsbygden och småorterna.
- Ta fram en samlad servicegaranti för att förenkla förutsägbarhet och planering för medborgare och företag.
- Se över kommunens tolkning av strandskyddsreglerna i syfte att underlätta byggande, framförallt på landsbygden.

Nationellt stödjande förslag:

- Förenklande av regler och kostnader för byggande.
- Begränsningar av strandskyddet.

Från sammanhållen stad till sammanhållen kommun

Linköping är mycket mer än staden. Linköpings stad omgärdas av landsbygd som, tillsammans med staden, utgör Linköpings kommun. Runt staden finns det många samhällen, orter och byar. Stora som små. Och landsbygden är inte enformig, det finns olika sorters landsbygd. Från Ulrika med den rika skogen till Vikingstad med den bördiga jorden. Linköpings alla geografiska områden utmärker sig med sina olikheter men också likheter. Likheter så som att det bor och verkar människor. Hit pendlar människor för att jobba, men härifrån pendlar också människor in till Linköping för att kunna ta del av stadens utbud för att sedan komma hem.

Den kommunala politiken utgår idag i hög grad från ett urbant perspektiv, men villkoren för vardagslivet på landsbygden är annorlunda. Mot denna bakgrund finns det behov av ett tydligt landsbygdsperspektiv i politiken på kommunal nivå för att hantera utmaningar samt skapa och ta tillvara förutsättningar för en hållbar utveckling i hela kommunen. Den kommunala politiken behöver i större utsträckning fokusera på möjligheter och utmaningar för en hållbar utveckling och möjlig tillväxt i kommunens alla delar för att skapa likvärdiga förutsättningar.

Ur kommunalt perspektiv kan det vara nödvändigt att se till andra värden än enbart de kortsiktigt ekonomiska. Utifrån lokala förutsättningar kan människor på landsbygden skapa en ekonomisk utveckling baserat på nya alternativa lokala strategier och lösningar som bättre svarar mot de lokala förutsättningarna.

Förslag på insatser:

- Utveckla nya modeller för hur kommunal service samt tillgången till omsorg, utbildning, kulturupplevelser och fritidsverksamhet kan utvecklas utanför de större tätorterna.
- Underlätta för bostadsbyggande på landsbygden, både genom enskilda initiativ och möjligheten att bygga hyresrätter i de mindre tätorterna.
- Fortsätt utbyggnaden av fiber och tillgången till bredband i hela kommunen.
- Verka för en ökad trygghet på landsbygden och i de mindre tätorterna.

En växande och tillgänglig innerstad

Linköping har en fantastisk stadskärna där människor, handel, kultur och mat förenas. Samtidigt som den står inför en period av utveckling så finns det också utmaningar. Handeln i innerstaden brottas med konkurrens från e-handeln, restauranger ges i dag inte långsiktiga förutsättningar att kunna utveckla sin verksamhet och tillgängligheten för boende utanför staden blir allt besvärligare. Vi ser också ett växande problem med nedskräpning och klotter.

Tillsammans med fastighetsägare, handel och krögare så vill vi åter blåsa liv i arbetet med att utveckla Linköpings innerstad. Fastighetsägarnas projekt ”Drömmen om Borås” visar på ett bra sätt hur tråkiga och döda miljöer i staden kan ges liv genom samarbete mellan flera aktörer.

Innerstadens närhet till Stångån och Kinda kanal är en tillgång som i dag inte används särskilt väl. Ett första steg i att låta stadskärnan växa över Stångån är att låta den växa fram till Stångån. Vi vill därför genomföra en förstudie för att förlägga Hamngatan under mark. Det skapar förutsättningar för nya och attraktiva miljöer, samtidigt som det förstärker möjligheten till god framkomlighet för trafik genom staden för både kollektivtrafik och biltrafik.

Vi vill jobba med att förbättra trafiksituationen och öka framkomligheten i Linköping. Att arbeta med begränsningar och prioriteringar är ibland nödvändigt, men vi motsätter oss synen på bilen som en fiende i alla lägen. För biltrafik prioriterar vi framkomlighet till innerstadens parkeringar. Samtidigt måste det också långsiktigt skapas bättre förutsättningar för att lösa transporter mellan öst och väst, norr och söder i Linköping.

Vi ser ett behov av att förbättra trafiksituationen också för den som går eller cyklar. Inte sällan upplevs trafikmiljön osäker för gångtrafikanten och vårt nät av cykelbanor har brister. Att arbeta med en ökad tydlighet och separering av gångtrafikanter och cyklister är önskvärt i stråk med ett högt cykeltempo.

En attraktiv kollektivtrafik, som fungerar som ett alternativ till både egen bil och färdtjänst, måste tydligt angöra till viktiga målpunkter i Linköping. Vi är tveksamma till att flytta hållplatser i innerstaden till dess ytterkanter, vilket skapar allt för långa avstånd.

Linköping har ett fantastiskt universitet, men skulle också kunna utvecklas som studentstad. Genom en motion från Moderaterna så är kommunen under året på väg att besluta om en Studentstrategi. Att de ambitionerna förverkligas är viktigt för Linköpings fortsatta utveckling.

Förslag på insatser:

- Blåsa liv i arbetet med att utveckla Linköpings innerstad tillsammans med fastighetsägare, handlare och krögare.
- Genomföra en förstudie kring att förlägga Hamngatan under mark så att innerstaden kan växa mot Stångån/Kinda kanal.
- Arbeta med en generellt ökad framkomlighet i Linköpingstrafiken.
- Insatser för att komma till rätta med ett ökande problem med nedskräpning och klotter.
- Förverkliga ambitionerna i Studentstrategin.

Civilsamhället som en resurs

Det finns ett fantastiskt engagemang i idrotts- och kulturföreningar, inom olika samfund och i olika idéburna organisationer. Det engagemanget bidrar till ett rikt utbud av aktiviteter, en ökad trygghet och en starkare gemenskap. Civilsamhället är en stark utvecklingskraft med en egen särart.

Vi moderater vill fördjupa och stärka samverkan med de idéburna organisationerna. Vi vill exempelvis pröva om inte fler idrottsanläggningar som kan skötas av föreningslivet. Valkebobadet och Himnabadet är två framgångsrika exempel som funnits under många år. När det gäller nya anläggningar som ska byggas så kommer vi därför att pröva om det finns bra lösningar som bygger på ett partnerskap mellan idéburna organisationer och det offentliga (IOP-lösningar). De idéburna organisationerna är viktiga i hela kommunen, inte minst gäller det också landsbygden och de mindre tätorterna.

De idéburna organisationerna spelar idag en mycket viktig roll för att ge inte minst barn och unga en rik och meningsfull fritid. Det gäller oavsett om intresset handlar om idrott, kultur,

natur, integration av nyanlända eller om engagemang för den egna bygden eller den egna stadsdelen.

Civilsamhällets engagemang är också avgörande för hur vi möter integrationsutmaningen. Här finns många goda initiativ från enskilda personer och organisationer. Ett exempel från Linköping är Rotarys arbete med att agera yrkesmentorer. Vi vill se hur sådana initiativ kan stödjas, ex. efter modell från Norrköpings Portalen-verksamhet, med tydligt fokus mot integration genom yrkesliv och arbetsmarknad.

Förslag på insatser:

- Förstärka samverkan med föreningar och idéburna verksamheter.
- Stöd till föreningar och organisationer som arrangerar mentorskap i syfte att få fler människor in i arbete.
- Stöd till nattvandrarorganisationer som bidrar med trygghet för ungdomar och boende i bostadsområden och i miljöer där ungdomar befinner sig.
- Utveckling av modell för föreningsbyggda och föreningsdrivna idrottsanläggningar.

Trygghet i hela Linköping

Moderaterna tar människors otrygghet och kampen mot brottslighet på allvar. Nationellt har vi lagt ett antal förslag kring en stärkt polisorganisation med fler poliser, inte minst kopplat till lokal närvaro i utanförskapsområden. Att bygga upp en närvaro i vardagen är avgörande för att klara tryggheten också i socialt utsatta områden.

Om man vill ta kampen mot utanförskap på allvar så måste man också ta brottslighet och otrygghet på allvar. Vi kommer aldrig ursäkta den som begår brott med social bakgrund. Samtidigt kan inte brottslighet bekämpas långsiktigt utan att man också bekämpar grunden för brottslighet. Därför är kampen mot utanförskapet så viktigt. Den som ingår i en samhällsgemenskap, den som får stimulans genom utbildning eller som är trött efter en dags arbete ställer inte till det i sina bostadsområden eller orkar begå brott.

Polisen behöver förstärkas. Det behövs fler närvarande och synliga poliser i alla delar av kommunen. För att möta det stora behovet av nya poliser i landet vill vi verka för att en ny Polishögskola förläggs till Linköping.

Det räcker inte enbart med fler poliser för att öka tryggheten i samhället och fånga upp personer på väg in i en kriminell livsstil. Alla olika aktörer måste hjälpas åt. Här har naturligtvis kommunen en viktig uppgift. Skola och omsorgsverksamheter, ex. fältsekreterare, måste samverka betydligt närmare. Detsamma gäller samverkan med andra offentliga aktörer. Bostadsområden och stadsmiljöer måste planeras så att miljöerna upplevs som trygga och attraktiva.

Vi ser att ett ökat användande av kameraövervakning på utvalda platser skulle kunna öka tryggheten. Vi vill se ett försök med användning av s.k. trygghetskameror i Linköping.

Förslag på insatser:

- Ökad polisen närvaro i kommunens alla delar.

- Förbättrad samverkan mellan kommunens verksamheter för att tidigt fånga upp problem och vidta åtgärder.
- Försök med trygghetskameror i miljöer som upplevs otrygga i Linköping.
- Trygghetskapande insatser i bostadsområdena, tillsammans med fastighetsägare.
- Verka för att en ny polishögskola förläggs till Linköping.

Hedersförtryck och extremism

Många vuxna och barn lever i dag i en vardag med hedersrelaterat förtryck och våld. Det hedersrelaterade våldet och förtrycket kännetecknas av att det ofta är kollektivt utövat, där en persons livsval inte blir en fråga för den enskilde utan för hela familjen eller släkten. Det drabbar både flickor och kvinnor samt pojkar och män och det är både kvinnor och män som är förövare. Ibland är också en och samma person både själv utsatt och förövare gentemot andra.

När någon vill begränsa en annan persons frihet, då måste vårt svar vara glasklart både som politisk ledning och kommunal organisation: Det får man inte i Sverige. Att begränsa friheten för unga kvinnor och män hör inte hemma i vårt samhälle.

Genom förslag från Moderaterna så har Linköpings kommun arbetat med policy och strategi kring hur man ska bemöta extremism. Det är viktigt att det arbetet fortsatt drivs med kraft och att det verkligen råder nolltolerans i Linköping för våldsbejakande extremism, oavsett grunderna för den.

Förslag på insatser:

- Agera utifrån en princip om nolltolerans när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck i kommunens alla verksamheter.
- Säkerställa möjligheterna till skyddat boende för personer som utsätts för våld i nära relationer eller för hedersrelaterat våld eller förtryck.
- Säkerställa en hög beredskap när det gäller olika former av extremism utifrån principen om nolltolerans.

Nationellt stödjande förslag:

- Samhällsorientering för nyanlända.
- Straffskärpningar inom området, där hedersmotiv ska betraktas som en försvårande omständighet vid bedömning av straffvärde.
- Försvåra möjligheten att föra sina barn utomlands i en situation där risk för tvångsåktenskap föreligger.
- Höja lägsta straffsatsen för tvångsåktenskap och vilseledande till tvångsåktenskap.

Hållbara investeringar i Linköping

Linköping växer och med det följer nödvändiga och samtidigt kostsamma investeringar. Under ett antal år måste många nya skolor, förskolor, äldreboenden och idrottsanläggningar. Tillsammans med ett ökat bostadsbyggande och planering av Ostlänken bidrar det också till stora behov av investeringar i infrastruktur.

Vi vill att många får möjlighet att investera i framtidens Linköping. För oss är det viktigt att vi får bra lokaler för våra verksamheter, inte att kommunens bolag bygger och äger dem. Det är inte heller självklart att allt ägande som i dag finns i kommunens bolag behöver kvarstå i oförändrad omfattning. Att släppa in fler aktörer bidrar till att lätta den finansiella bördan, så att vi som kommun kan fokusera ägandet till de strategiskt viktiga fastigheterna för kommunen.

Under de senaste åren har det tillkommit flera investeringar som är storslagna ambitioner med bakgrund i politiska ambitioner, snarare än drivna av verksamhetsmässigt behov. Det enorma projektet Nya Kungsbergsskolan är ett sådant, där vi ser att det ursprungliga behovet av en grundskola trängs ut av storslagna ambitioner på andra områden. Linköping ska bygga med kvalitet och en god arkitektur, men fasadens yta får inte bli på bekostnad av funktion och verksamhetens innehåll.

Dyra investeringar slår mot utrymmet för verksamhet. Ett tydligt sådant exempel är det nya Allaktivitetshuset i Skäggetorp vars kostnader åter upp utrymmet för en aktiv fritid i andra delar av kommunen. Vi ser också att Allaktivitetshuset i sin planerade form riskerar att försämrade förutsättningarna för att klara och att det utarmar Skäggetorps Centrum genom att flytta samhällsfunktioner därifrån. Vi vill därför banta projektet. Ett framtida allaktivitetshus ska ta tillvara tidigare erfarenheter och bygga på föreningsengagemang.

Vi står bakom behovet av en ny simhall i Linköping och skulle gärna se att det projektet slutförs så snart som möjligt. Vi oroas dock över höga byggkostnader, förseningar och en hög årlig driftskostnad. I de prognoser som ligger till grund för årets budgetarbete så uppges en siffra för driftskostnad från 2021 och framåt som är närmare 600 procent högre än dagens simhall. En sådan kraftig kostnadsexpansion tyder på att man har tappat kontrollen över projektet.

Förslag på insatser:

- Konkurrensutsätt en större del av nybyggnationer för att sänka kostnaderna och låta fler aktörer stå för investeringarna i Linköping.
- Omarbeta förslaget om ett Allaktivitetshus i Skäggetorp till en mindre anläggning, baserad på föreningsverksamhet snarare än kommunal verksamhet så att resurser kan användas till fritidsverksamhet i fler delar av kommunen.
- Fullfölja förslaget om ett tält över Tinnis 50-metersbassäng för att kunna nyttja den under en större del av året, både för att utöka simkapaciteten och som garanti för att verksamhet kan fortsätta bedrivas även om den samla simhallen går sönder.

Linköping ett föredöme i klimat- och miljöarbetet

Linköping har Sveriges kanske allra mest ambitiösa klimat- och miljömål. Alla måste bidra för att nå målet om CO₂-neutralt Linköping 2025. En framgångsrik kommun i stark utveckling ska naturligtvis också ta ett långsiktigt ansvar för ren luft, god vattenkvalitet och för att uppnå andra klimat- och miljömål. Linköping ska vara ett föredöme.

Det ska vara enkelt för medborgare och besökare att agera klimatsmart. Vi vill fortsätta att utveckla återvinningscentralerna i Linköping, men också underlätta för den som behöver lämna saker till återvinning i sitt bostadsområde. Miljön kring våra återvinningsstationer behöver bli bättre. Ett ansvarstagande för miljön förutsätter att material återanvänds och omhändertas på ett klimatsmart sätt.

Solenergi har visat sig vara ett intressant alternativ för många lokaler och för en del bostäder. Spännande forskning kring framtidens paneler sker också i Linköping. Vi vill utreda förutsättningarna för en lokal solcellspremie. Bra stadsplanering möjliggör klimatsmart boende. Här kan erfarenheter från den nya stadsdelen Vallastaden tjäna som inspiratör för nya bostadsområden. Det är också viktigt att underlätta för flera hushåll att kunna ansluta sig till fjärrvärme och kommunalt VA-nät.

Alla aktörer behövs för att Linköping ska lyckas med miljö- och klimatarbetet. Våra många företag inom området miljöteknik och gröna näringar ska fortsatt ha goda förutsättningar att växa och utvecklas i Linköping.

Tillgången till bra vatten blir en allt viktigare fråga, både för enskilda och för kommunen. Runt om i landet ser vi nu problem med tillgången till vatten. Det är viktigt att vi säkerställer kommunens ansvar och beredskap när det gäller tillgången till vatten och kan ge råd till enskilda fastighetsägare.

Förslag på insatser:

- Underlätta för medborgare, organisationer och företag att agera miljö- och klimatsmart.
- Fortsätta utbyggnaden av solcellspaneler och utreda förutsättningarna för en lokal solcellspremie.
- Bygga ut cykelleder som knyter samman stadsdelar och tätorter.
- Stadsplanera för långsiktigt hållbart boende och klimatsmarta lösningar.
- Säkerställa kommunens ansvar, resurser och beredskap när det gäller tillgång och kvalitet på vatten samt information och råd till fastighetsägare med eget vatten.